

אנשים אחרים

באמצע החיים, בשיא העבודה וגידול המשפחה, הם עצרו הכול ותרמו כליה מגופם לאדם שאינם מכירים. איך הילה הגיעה להחלטה כזו? מה אמר הרב הבר זצ"ל ליהונתן בשיחתם הראשונה? ולמה ביצעה יש אחוז תורמי כליה גבוה במיוחד? • ריאיון מעורר השראה

הלל שליט

לא חשבתי שאני בעודף משקל קיצוני כל כך. הרב אמר שלא משנה לו איך אני מוריד במשקל, העיקר שאגיע למשקל היעד ואצא מקבוצת הסיכון של עודף משקל."

דרורי בירר על ניתוחים, ועבר אחד בכדי לרדת במשקל. אחרי קצת יותר משנה הוא התקשר שוב לרב הבר ובישר לו שהגיע למשקל תקין ושאפשר להתקדם והתהליך החל.

העובדה שנצרכת לעבור עוד ניתוח לא הרתיעה אותך? מה היו תגובות המשפחה והסביבה?

"המטרה של הצלת חיים הופכת הכול לקל. כשאתה מבין מה המשמעות של דיאליזה,

הראשונים שתרמו וגם פרסמו את התרומה - במטרה לעודד תורמים נוספים. ישר קראתי על זה, והיה לי ברור שאני רוצה לתרום."

היה ברור מייד? בלי מחשבה שנייה?

"היה לי ברור מייד. זה משהו שמצד אחד מציל חיים של בנאדם, ומצד שני אני ממשיך בחיים שלי סגיל - אז לא היה לי ספק שאני מעוניין". דרורי השיג כאמור את המספר של הרב הבר, והתבשר שאיננו יכול לתרום. לדברי הרב היה עליו להוריד כ-50 קילו ממשקלו, והשיחה בין השניים הסתיימה. "אחרי שתי דקות התקשרתי אליו שוב ושאלתי אותו אם אני עושה ניתוח קיצור קיבה, זה אפשרי?". אלו דברים שאף פעם לא חשבתי עליהם, כי

שגתי את המספר של הרב הבר והתקשרתי אליו. הוא שאל אותי כמה שאלות

"ה

ממש בסיסיות כדי לוודא התאמה לתרומה, כולל גובה ומשקל, וישר אמר לי שאני לא יכול לתרום וזה לא רלוונטי, בגלל המשקל", כך מתאר יהונתן עז דרורי את השיחה הראשונה עם הרב הבר זצ"ל מארגון מתנת חיים. דרורי, כיום בן 33, נשוי ואב לשמונה, תושב יצהר, היה כולו מוכונן תרומת כליה והסירוב הנחרץ של הרב הפתיע אותו לחלוטין.

מתי שמעת בפעם הראשונה על תרומת כליה, והחלטת שאתה רוצה לתרום גם? "שמעתי שמישהו מיצהר תרם, מבין

"בכל המעגלים" שאגילו את עולם תרומת הכליה זה תופס כאש בשדה קוצים. אנשים רואים מקרוב כמה קל לתרום ואיך הוגדרם חוזר לתפקוד מלא"

זה לא שיש לי העדרה לאן הכליה שלי תלך, פשוט חשבתי למקסם אותה."

"הרב הבר אמר לי שבכוונה הוא לא רצה להגיד את דעתו, כי הוא נותן לכל תורם להחליט בעצמו למי לתרום. אבל תיאר לי ריון הלכתי בנושא שהיה עם הרב יעקב אריאל, בשאלה האם תרומת כליה היא חובה מדין לא תעמוד על דם רעך או לא. המסקנה הייתה שהיות שעל רבים יכולים לתרום, אין חובה אישית. אולם באיזה הודמנות אמר הרב אריאל שלו יצויר שימצאו אדם וגיורו לו אתה יכול להציל אדם ספציפי, במקרה זה אולי חלה חובת לא תעמוד על דם רעך."

"הרב הבר סיפר לי את כל זה כי היהודי המדובר היה בקצה. הוא ניסה את כל הניסיונות, ההשתלה הראשונה מאימא שלו לא החזיקה אפילו 24 שעות, לפני כ-30 שנה. את הכליה השנייה קיבל בסייעתא דרשימא גדולה בבית חולים יהודי בחו"ל, ממישהו שנפטר. הכליה היא החזיקה 28 שנה, אבל בשנתיים האחרונות הוא עובר טיפולי דיאליזה ובגלל שיש לו המון מוגדרים היה קשה למצוא לו כליה מתאימה. מצבו התדרדר עד כדי כך שרופא הלב שלו אמר לו להיפרד מהמשפחה, וברגע האחרון נמצאה כליה מתאימה - הכליה שלי. במקרה כזה רחוק אתה יכול להציל אותו, ואף אחד אחר לא. אז מה השאלה? בוודאי שכן. התחלנו להרץ את התהליך ותוך חודש כבר היינו בביתו."

"יהודי זה משפחה"

בשבוע שעבר התעוררה סערה סביב דבריו של תורם הכליה ארינן סגל שבחר לתרום את כליותו ליהודי. היית תורם כליה לגוי? "כל תרומת כליה בישראל מקדמת גם גויים בתור, אבל ברור שכלל שהרב אדם קרוב יותר אליי זה עדיף. לכן לתרום למישהו מהמשפחה זה עדיפות ראשונה, ואחרי כן לתרום ליהודי. יהודי זה משפחה."

לקראת הכנת הכתבה התעניינתי בתורמי כליה מהיישוב יצהר, ושמעתי על תורמים רבים מהיישוב, מספר דו ספתי. מה גורם לאחוז התורמים הגבוה ביישוב? זה סוג של לחץ חברתי חייבי?

"האנשים של יצהר מיוחדים, יש רוח התנדבות גדולה והובלת דגל בכל התחומים. אנחנו לא נמצאים פה בגלל מחירי הדיור הזולים או מענייני נוחות, אלא מאידיאולוגיה. ואני חושב שהמודעות משחקת תפקיד גדול. רוב הסיפור של חולי דיאליזה ותורמת כליה היה נפתר אם הייתה מספיק מודעות לתהליך הזה. הדבר הכי גדול שהרב הבר קלט וניסה להוביל היה העלאת המודעות."

דרורי משווה את תרומת הכליה לתרומת איברים. "יש כרטיס ארי של תרומת איברים לאחר המוות. לכרטיס הזה יש מודעות מטורפת והוא זוכה לפרסום, אבל אם המשפחה מתנגדת ולא מוכנה לתרום - לא יתראו גם אם הוא חתום על הכרטיס, ולהפך. דווקא בנושא תרומת כליה בגלל חשש מסחר

רואה סרטונים, מכיר ספורי תורמים ומושטלים, אז אתה מבין את החשיבות. כל הסבל בדרך לתרומה מתגמד לעומת עוצמת הנתינה ועוצמת הצלת החיים. ידעתי שיש לי מטרה חשובה, ודי הרצתי את התהליך."

לגבי הירידה במשקל מתאר דרורי כי לפני הניתוח לא חש במגבלות עקב משקלו, אולם היום הוא אדם אחר. "או הכול יצא לטובה", הוא מחייך, "ואני חייב לשמור על המשקל הנוכחי, זה היה אחד התנאים לתרומת הכליה."

אשתו, משפחתו וסביבתו של דרורי תמכו בהחלטתו לתרום. "אשתי תמכה בי, היא יודעת שכשאני רוצה משהו אני נחוש להשיגו. כל מי ששמע סביבי תמך, אני לא זוכר התנגדויות. זה טבעי אצלנו לתרום, אומנם לא כליות אלא באופן כללי. התגובה של אימא שלי הייתה: 'אני גם רוצה'. ב'ה'."

איך מתווכים את התרומה לילדים?
"תרמתי לפני ארבע שנים, באזור חג שבועות. הגדולה הייתה בת תשע, והם היו שותפים מההתחלה לתהליך ולהתרגשות. ביום התרומה הילדים הגיעו איתי לבית חולים ועשו איתי הכנה."

"דווקא אתה יכול להציל אותו, אז מה השאלה?"

דרורי מתאר כי עיקר התהליך היה ההמתנה למציאת התאמה לתרומה. "חייכתי בדרך שנה מהרגע שרציתי לתרום והייתי מוכן, עד שסיימתי את הבריקות ומצאו מושלם. מלכתחילה רציתי לתרום למישהו צעיר, עם ילדים קטנים, ללא מחלות רקע. רציתי למקסם את התרומה. מצאו לי מישהו כוון, אבל בסוף היא לא יכלה לעבור השתלה מבחינה בריאותית. חייכתי עוד כמה חודשים עד שהגיע השלפוח המיוחל מהרב הבר שיש התאמה."

אלא שהמושטל הפוטנציאלי לא התאים לאף פרמטר שביקש דרורי: מבוגר בן 65, נכה צה"ל, עבר כבר שתי השתלות כליה בחייו וכעת נמצא אחרי שנתיים של טיפולי דיאליזה שפגעו בתפקוד ליבו. הרב הבר הותיר את ההחלטה בידיו של דרורי: "מה אתה אומרת? הוא שאל אותי. מה אני אומרת? אני לא רלוונטי. מה שרוב אומר. מבחינתי צריך ללכת לרב פוסק בתחום תרומת הכליות."

מימין לשמאל: אורן אקרמן, יהונתן עד דרורי והרב זצ"ל

יהונתן עד דרורי וילדיו עם המושטל אורן אקרמן

"החלק המתאגר בתהליך הוא הבדיקות. איך אחד לא דוחף אותך, אתה דוחף את עצמך. כך שמי שלא באמת רוצה לתרום לא חגיג לישורת האחרונה"

באיברים מתרחקים מאוד הורקוריים, וזה השינוי הגדול של הרב הבר. אם כל האנשים שיש להם קרוב משפחה או שכן או חבר חולה במחלת כליות היו יודעים כמה זה קל לתרום כליה וכמה זה לא מסכן אותם - כל מעגל קרוב כבר היה מציל את החולה הקרוב אליו, ולא היינו מגיעים למכוני דיאליזה מלאים ולנפטרים.

"נכון שיש פה הקרבה והמודעות משחקת פה תפקיד, מעין חבר מביא חבר - בכלל המעגלים שגילו את עולם תרומת הכליה זה תופס כאש בשדה קוצים. אנשים רואים מקרוב כמה קל לתרום ואיך התורם חוזר לתפקוד מלא. כשנחשפים לתרומות יותר קל לתרום."

פגשת את המושטל שלך?
"פגשתי אותו לראשונה ביום של התרומה, וכמוכן התרגשנו והתחבקנו. הייתי עם הילדים, התכוננו, שרנו שירים והתפללנו יחד. את המשפחה שלו פגשתי אחרי הניתוח ומאז אנחנו בקשר רציף, כל שנה נפגשים לפחות פעם בשנה ביום של תרומת הכליה, מגיעים לשמחות אחד של השני ועוד. ממש הפכנו למשפחה."

לסיום אומר דרורי: "תמיד שווה לבדוק אם אתה מתאים לתרום כליה. מקסימום אם לא התאמת הירווחת את הרצון, והקביעה מצדך מחשבה טובה למעשה. ואם כן

תמונות: אורן אקרמן

“אשתו סיפרה לי” בהפיכה שהיא התחילה לשמור שבת. איך לא חשבתי על זה, איך תרמתי ושיעשו מה שהם רוצים”

הילה פרוזן

מקרה של איש שתרם לאשתו כליה, ולאחר שנים חלה בסרטן – וכלייתו הנוותרת נפגעה. “אין תעזרת ביטוח בכל מקרה. גם אם היו לו שתי כליות – שתייהן היו יכולות להיפגע”, היא מסבירה את ההגיון שמאחורי ההצעות.

על התרומה סיפרו הילה ובעלה להוריהם ממש בסמוך לניתוח, כשכבר היה מדובר בעובדה כמעט מוגמרת. “באיזשהו שלב חמותי רצתה לתרום גם כן. אבא שלי בהתחלה התנגד לעניין, אבל בהמשך התרגש מאוד, חיבק אותי ונתן לי את ברכת הדרך. הם הגיעו לבקר אחרי הניתוח ואפילו פגשו את המושטל, מה שהיה סגירת מעגל מרגשת עבורי”.

חיית תורמת כליה לגוי?

“גם אני התגנתי את התרומה בתרומה ליהודי. זו תחושה טבעית שאתה רוצה לתרום למישהו מהעם שלך”.

מה הסיפור עם אחוז התרומות הגבוה בישראל?

“אצלי לא היה לחץ חברתי בכלל. היום לדעתי יש המון יישובים מובילים בתרומות, כמו רבבה ויהר ברכה ועוד. זה משהו שמאור עומד בבסיס של החינוך, ‘כל ישראל ערבים זה בזה’ ואנחנו אחים כולנו, ולא משנה השקפה. כמה שיצדד מאור מתודרת בעבודה עברית ומאוד חשובה לנו ירושת הארץ וכו’ – מבחינה אנושית חשובה לנו ההירכרות עם האנשים. אנחנו מצטיידים בתקשורת כקיצונים וכאלו מדברים, ובמציאות הפוך. אנחנו עם אחד והכול נשאר במשפחה. כמו שלא אצא מקבוצת הוואטסאפ המשפחתית כי האחים שלי קצת חופרים, כך לגבי עם ישראל”.

כשאני שואלת את הילה אם היא רוצה לקרוא לאנשים לתרום כליה, היא נוהרת מאוד במילותיה: “אני חושבת שזה משהו מאוד אישי, ושכל אחד עושה את השיקולים שלו. אני מרגישה שהסערה הזו (של ארגון סגל, ה”ש) עשתה טוב, כי היא הציפה את נושא התרומות. כל נושא שאתה מברר אותו בסוף אתה יודע באיזה צד אתה, ושכל אחד יעשה את שיקוליו. אני פחות במקום של לדחוף אנשים, אני יודעת שזו בחירה אישית לגמרי. בכל תרומה שהיא צריך לעשות שיקולים, וכמה שאפשר לתרום זה מבורך”.

“אני מרגישה שלפעמים אתה מפשל בכל מיני דברים, לא מצליח לעבוד על עצמך, נופל – והינה תרומתי כליה. משהו טוב אחד בטוח עשיתי. ה’ הביא אותי לעולם לא סתם”.

התאמת או יש את היכולת לתרום. להתחבר בתהליך הוא הבדיקות. אף אחד לא דוחף אותך, אתה דוחף את עצמך, כך שמי שלא באמת רוצה לתרום לא מגיע לישורת האחרונה. אפילו על מיטת הניתוחים אפשר עוד להתחרט, אז אין סיבה שלא להתחיל ללמוד ולבדוק התאמה”.

“החלטתי להתקשר מיד, אחרת זה לא יקרה”

לעומת דרורי, ורכה של הילה פרג'ון לתרום כליה הייתה קלה, לפחות מבחינה בריאותית. “שמעתי על תרומת כליה כבר כמה שנים, בעיקר בפרסומים של מנתת חיים. בהודש אדר לפני כשנה וחצי החלטתי להתקשר אליהם מיד, כי אחרת זה לא יקרה. הפנו אותי לכריקות והכול יצא תקין”.

גם פרג'ון תושבת יצהר. היא אם לשמונה ילדים (שלושה מהם נשואים) וסבתא לנכדה. בעברה עברה כמורה עד שלפני שמונה שנים עשתה הסבה לסייעוד ומאז עובדת כאחות במחלקה הכירורגית בשניידר.

כמו במקרה של דרורי, גם פרג'ון נאלצה להתמתן עד שנמצאה התאמה לתרומת הכליה שלה: הניסיונות הראשונים נפסלו עקב בעיות בריאותיות של המושתלים. רק בפעם השלישית הבשילה ההתאמה לכדי תרומה של ממש. “אמרו לי שיש מישהו נשוי, אבל לשתי בנות. הכרתי אותו ואת משפחתו רק ביום התרומה, היה מפגש מוזר ומרגש מאוד. הוא היה עם מסכה, אשתו לא הפסיקה לבכות ואחותו דיברה בשבילנו את הסיפור שלהם: המושתל שלי הוא יפה מלהמתת יום כיפורה אימו הייתה בהיריון איתו בזמן המלחמה ואביו נהרג במהלכה. לאחר מכן היא התחתנה שוב ונולדו לו חצאי אחים – אך כשהוא נזקק לכליה הם נבדקו ולא נמצאו מתאימים לתרום לו. הוא לא רצה להטריח אף אחד ובתחילה לא רצה שיתעו איתו מצבו, עד שמשפחתו פנתה למנתת חיים”.

חצי השנה שחלפה מהתרומה שמרו הילה ואשתו של המושטל על קשר, כולל הזמנת הילה ומשפחתה למסיבת הודיה גדולה שערכו. “הם משפחה מאוד מחבבת. עשו אירוע רב משתתפים, הוריה גדולה על כך שחזר לחיים. אשתו סיפרה לי במסיבה שהיא התחילה לשמור שבת. אני לא חשבתי על זה, אני תרמתי ושיעשו מה שהם רוצים – היא אמרה שכדי להגיר תורה לה’ היא הבטיחה שתשמור שבת”.

נשים שתורמות כליה זה מראה נדיר לעומת גברים תורמים. איך נישאת לעניין?

“שתי נשים מיצהר תרמו כליה לפניי והתייעצתי איתן על זה. אחת החלימה טוב יותר מהניתוח ולאחת הייתה התאוששות קשה, כך שהייתי מודעת לשני הצדדים של המטבע. אני ב”ה החלמתי מצוין ואחרי חודש חזרתי לעבודה כאחות, שזו עבודה מאוד תובענית. עד היום אני לא מרגישה השפעות

פיזיות של התרומה, חוץ מהאיסור לצום בשנה הראשונה. נראה איך נעבור את ט באב”, היא תוהה. “היה לי מאוד חשוב להיחשף לנקודת מבטן של נשים שתרמו. אחת התרומות אמרה לי שהצלקת של הניתוח הפריעה לה לדימוי הגוף. לי היא ממש לא מפריעה, אבל טוב לשמוע את האמירה הזו”.

בנוסף, מסבירה הילה כי ממליצים לנשים שלא ללדת אחרי תרומת כליה: “אומרים לא ללדת אחרי תרומה, אני במילא כבר סבתא...”, היא צוחקת. “יש מושתלות כליה שיוולדות אבל זה היריון בסיכון, עומס על הכליה, מעקבים ועוד – אז לא מומלץ”.

אין תעודת ביטוח גם עם שתי נליות

מה השלכות של התרומה?

“אני בנארם מאוד היפוכונדר, ומבינה את השלכות התרומה בזכות המקצוע שלי. לפעמים אני שואלת את עצמי ‘איך זה קרה לי?’ מתעוררת יומיים אחרי הניתוח ואומרת ‘מה אני עושה פה?’. פחדתי שמהוה בנייתוח יסתבר. אני עובדת בכירורגית ורואה סיבוכי ניתוחים. בחיים שלי לא עברתי הרדמה, לא נכנסתי לניתוח. אולי אני רגישה לאיזה חומרי ב”ה עברתי את הניתוח, ופתאום אני עם כליה אחת. מתחילות מחשבות ‘מה אם חס וחלילה יקרה משהו לכליה השנייה?’; ‘את לא נהיית צעירה’ ועוד. זה עולה מדי פעם, אבל הכול מכוון מהקב”ה. הכול עשיתי מתוך סייעתא דשמאי ומקווה שה’ ישמור עליי גם בהמשך. לראות את תגובות המשפחה של המושטל ולהבין שהבנאדם חי מחדש – זה מדהים. ב”ה שאני בריאה ושאני יכולה לעזור למישהו”.

איך הגיבו במשפחה ובסביבה להחלטה לתרום כליה?

“בעלי כמובן היה איתי מההתחלה, והילדים היו שותפים מאוד בכל ההליך. מצד אחד העריכו, מצד שני חשבו שאני משוגעת. בעלי מאוד דאג, ולמרות זאת תמך. היה לי איזה חלום שנתרום יחד, אבל זה עוד לא קרה”.

כדוגמה לחששות של בעלה מספרת פרג'ון על